

МЕЖДИНЕН ДОКЛАД

ЗА ДЕЙНОСТТА

НА “БЕСТТЕХНИКА ТМ – РАДОМИР” ПАД
гр. РАДОМИР

ПРЕЗ ПЪРВО ПОЛУГОДИЕ НА 2009 год.

Съдържание:

№	Глава	Страница
1	Приходи и произведена продукция	2
2	Разходи	3
3	Финансови резултати	5
4	Осигуровки и данъци	5
5	Балансови показатели	5
6	Парични потоци	9
7	Основни икономически показатели за финансов анализ	10
8	Анализ на взаимоотношенията с клиенти и доставчици и на икономическите резултати	15
9	Основен капитал	16
10	Персонал, производителност и заплащане	17
11	Професионално обучение и повишаване на квалификацията	21
12	Подържане на здравословни и безопасни условия на труд	21
13	Екология и опазване на околната среда	22
14	Инвестиционна дейност	23
15	Качество на произвежданата продукция	24
16	Просрочени вземания и задължения и събирането им по съдебен ред	26
17	Кредитна експозиция	27
18	Дейност в областта на научните изследвания и проучвания	27
19	Движение на акциите	28
20	Предвиждано развитие на предприятието до края на 2009 година	28
21	Заклучение	34

Настоящият доклад обхваща дейността на "Бесттехника ТМ-Радомир" ПАД, гр. Радомир през първото полугодие на 2009 година. Съдържанието на доклада е съобразено с условията на чл. 100о, ал. 4, т. 2 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа и в чл.33 от Наредба №2 от 17.09.2003 г. за проспектите при публично предлагане и допускане до търговия на регулиран пазар на ценни книжа и за разкриването на информация от публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа, както и Приложение №10 към същата наредба.

1. Приходи и произведена продукция

През отчетния период дружеството реализира приходи от продажби на промишлена продукция, приходи от наеми, приходи от продажби на технологични отпадъци и финансови приходи. По същество всички приходи са brutния поток от икономически изгоди в резултат от обичайната дейност на дружеството, който води до увеличаване на собствения капитал.

Получените през отчетния период **приходи** в размер на **10 987 хил. лева** се разпределят по следния начин:

Наименование на приходите	Хил. лева	Относ. дял
Приходи от продажби на продукция	8 286	75.4%
Приходи от наеми	112	1.0%
Приходи от излишъци на активи	2 500	22.8%
Приходи от продажби на стружки и технологични отпадъци	55	0.5%
Приходи от финансираня	7	0.1%
Положителни разлики от операции с фин.активи	27	0.2%
Общо приходи	10 987	100.0%

Продажбите на продукция формират преобладаващата част от всичките приходи на дружеството.

Основните видове експедирани изделия през II-ро тримесечие на 2009-та година по клиенти са посочени в следващата таблицата.

№ по ред	К л и е н т и	Наименование на продукцията	Стойност (хиляди лева)	Относителен дял
1	"OUTOTEC"	Мелници за рудодобива и обогатяване на руди	5 528	66.71%
2	"Howden Ventilatoren" GmbH	Съоръжения за ТЕЦ - Тела за отвеждане на отработили газове	1 044	12.60%
3	"Радомир Метал Индъстрийз" АД	Оборудване за черната металургия и корпуси на трошачки за рудодобива	331	3.99%
4	АЕЦ Козлудуй (чрез "Бесттехника" ЕООД)	Редуктор за подем на мостов кран	277	3.34%

№ по ред	К л и е н т и	Наименование на продукцията	Стойност (хиляди лева)	Относителен дял
5	АЕЦ Козлудуй (чрез "Бесттехника" ЕООД)	Мостов кран	167	2.02%
6	"Kocks Crane International" GmbH	Кранови колички за 700 тонни портални кранове	158	1.91%
7	"Mecamidi" (чрез Бесттехника ЕООД)	Направляващи лопатки за водни турбини	120	1.45%
8	"Alstom Power Romania"	Механообработка на различни възли за енергетиката	113	1.36%
9	"Herrenknecht" AG	Тръби за тунелопробивни машини	90	1.09%
10	Различни кариери за добив на инертни материали в страната	Трошачно-мелещо оборудване (трошачки, подаватели, питатели, сита) за производство на кариерни материали	79	0.95%
11	"Voith Siemens Hydro Kraftwerkstechnik" GmbH	Спирачни пръстени за хидравлични централи	72	0.87%
12	"Волта-С"ООД	Байонетен механизъм за Автоклав	56	0.68%
13	"Елаците Мед" АД	Изработване на зъбни колела и ремонт на челни стени на мелници	32	0.39%
14	"Макстил" АД - Македония	Резервни части за металургията	32	0.39%
15	"Бесттехника" ЕООД	Грайферна кофа (Q=16t; V=4,3m ³)	30	0.36%
16	Други клиенти	Възли, детайли и резервни части за производствени машини и оборудване	157	1.89%
В С И Ч К О			8 286	100.0%

87 % от произведената и експедирана продукция през първото полугодие на настоящата година е предназначена за чуждестранни клиенти.

2. Разходи

Разходите са в размер на **8 434 хил. лева** и са свързани предимно с обслужването на текущата производствена дейност на дружеството. Основната част от тези разходи са за материали, заплати, осигуровки, външни услуги и амортизации, пряко свързани с дейността.

Размерът и структурата на **разходите за дейността** през шестмесечието на 2009 година са както следва:

Наименование на разходите	Хил. лева	Относ. дял
Разходи за материали	2 890	34.3%
Разходи за външни услуги	820	9.7%
Разходи за амортизации	817	9.7%
Разходи за заплати и възнаграждения	2 287	27.1%
Разходи за осигуровки	377	4.5%
Балансова стойност на продадени активи	1	0.0%
Изменение на запасите от продукцията и незавършено производство	2 697	32.0%
Разходи за командировки	22	0.3%
Представителни разходи	3	0.0%
Еднократни данъци	7	0.1%
Съдебни такси и други юридически разходи	9	0.1%
Други разходи	1	0.0%
Разходи за придобиване и ликвидация на материални активи по стопански начин	-2 067	-24.5%
Разходи за лихви	540	6.4%
Банкови такси и комисионни	30	0.4%
Общо разходи	8 434	100.0%

Разходите за първото полугодие по всички основни пера бележат намаление в следствие на по-малкия обем на производството.

Разпределянето на постоянните общопроизводствени разходи се извършва на базата на нормалния капацитет на производствените мощности, поради което в дружеството като база за разпределение са възприети изработените нормочасове по технология и групи машини и дейности. Като нормален годишен капацитет за "Бесттехника ТМ-Радомир" ПАД са приети 390 хиляди нормочаса. Изработените през първо полугодие 100,7 хиляди нормочаса съответстват на 52 % от нормативно приетия производствен капацитет. Средното натоварване на производствените мощности за 2008 год. при произведени 307 хиляди нормочаса е 79 % от производствения капацитет, т. е. влошаването е с 27 базисни пункта.

Дружеството води своето текущо счетоводство и изготвя финансовите си отчети в съответствие с изискванията на българското счетоводно търговско и данъчно законодателство. Като публично дружество, "Бесттехника ТМ-Радомир" прилага Международните стандарти за финансови отчети.

3. Финансови резултати

При приходи 10 987 хил. лева и разходи 8 434 хил. лева се получава **счетоводна печалба** в размер на **2 553 хил. лева**.

Основната причина за тази голяма печалба е заприходяването, след инвентаризация, на стоки в размер на 2 500 хил. лева. Без тази операция, **печалбата за полугодieto би била само 53 хил. лева**.

След преобразуването на счетоводния резултат, съгласно изискванията на Закона за корпоративното подоходно облагане, и пренасяне на данъчна загуба от минали години, се получава данъчен финансов резултат, съгласно който **корпоративен данък не се дължи**.

4. Осигуровки и данъци

Данъкът върху добавената стойност през отчетния период е начисляван редовно. Дължимият ДДС е превеждан редовно и в срок. За полугодieto на 2009 год. начисленият данък върху продажбите е 1072 хил. лв. Начисленият ДДС за покупките е 944 хил. лв. В края на периода дружеството няма ДДС за възстановяване. Дължимият ДДС към 30.06.2009 год. е равен на нула.

Осигуровките върху начисляваните заплати и възнаграждения са осчетоводявани редовно. Дължимите осигурителни вноски върху възнагражденията са превеждани със закъснения. Начислените като разходи през този период осигуровки върху заплатите и възнагражденията, както за сметка на дружеството така и за сметка на лицата, са в размер на 642 хил. лева. През шестмесечието задълженията към социалното осигуряване намаляха и към 30.06.2009 год. те са в размер на 520 хил. лева. Част от сумата е с настъпил падеж и е дължима както върху изплатени заплати и аванси, така и върху неизплатените заплати до м. юни 2009 година, включително. **Данъкът върху доходите** е начисляван редовно и е дължим върху изплатените възнаграждения и заплати. Дължимият такъв се превежда с нарастващи закъснения. Начисленият плюс дължим през шестмесечието подоходен данък е в общ размер на 307 хил.лв. През полугодieto са начислявани редовно **еднократните данъци** (6 хил. лева), както и **местните данъци и такси**. Към 30.06.2009 год. размерът на дължимите суми по тези данъци и такси е 40 хил. лева.

5. Балансови показатели

Баланс - Активи

Размер и структура на активите на баланса към 30.06.2009 година

Наименование на активите	Хил. лева	Относ. дял
Дълготрайни материални активи, в това число:	182 870	88.1%
• земи (терени)	213	0.1%
• сгради и конструкции	17 391	8.4%
• машини и оборудване	157 339	75.8%

Наименование на активите	Хил. лева	Относ. дял
• съоръжения	4 672	2.3%
• транспортни средства	293	0.1%
• други дълготрайни материални активи	26	0.0%
• разходи за придобиване и ликвидация на ДМА	2 936	1.4%
Нематериални дълготрайни активи (програмни продукти)	0	0.0%
Дългосрочни финансови активи	11	0.0%
Материални запаси, в това число:	15 037	7.2%
• материали	6 233	3.0%
• продукция	2 155	1.0%
• стоки	2 511	1.2%
• незавършено производство	4 138	2.0%
Краткосрочни вземания, в това число:	9 589	4.6%
• вземания от клиенти и доставчици	3 811	1.8%
• вземания от свързани предприятия	3 757	1.8%
• предоставени аванси	1 361	0.7%
• данъци за възстановяване	76	0.0%
• други краткосрочни вземания	584	0.3%
Парични средства	122	0.1%
Разходи за бъдещи периоди	1	0.0%
Сума на Актива	207 630	100.0%

Дълготрайните (нетекущи) материални активи (имоти, машини, съоръжения, оборудване и други) са с отчетна (първоначална) стойност 44 073 хил. лева в края на шестмесечието. Постъпили през периода 4 347 хил. лева машини и оборудване. При преоценката на машини и съоръжения е отписана начислената към 30.06.2009 год. амортизация, съответно за машините 8 846 хил. лева и за съоръженията 1 901 хил. лева. От направената преоценка през второто тримесечие на материални активи имаме увеличение на машини и оборудване със 147 183 хил. лева и на съоръжения с 3 401 хил. лева. Преоценената амортизация към 30.06.2009 год. е 8 283 хил. лева. Балансовата стойност на ДМА към 30.06.2009 год., след преоценката, е 182 881 хил. лева.

От дълготрайните материални активи (имоти, машини, съоръжения, оборудване и други) с най-голяма стойност са:

- Машините и оборудването - първоначална (отчетна) стойност след преоценката 157 339 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 157 339 хил. лева. Двете стойности съвпадат, тъй като преоценката е към дата 30.06.2009 година;
- Сградите и конструкциите - първоначална (отчетна) стойност 25 276 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 17 391 хил. лева.

Дългосрочните (нетекущи) нематериални активи представляват счетоводни програмни продукти с първоначална (отчетна) стойност 8 хил. лева и без остатъчна (балансова) стойност, поради пълното им амортизиране.

Дългосрочните (нетекущи) финансови активи са на стойност 11 хил. лева и се формират, както следва:

- 3 420 лева - акционерно участие с 1 437 акции (номинална стойност 14 370 лева) в "МЕТЕКО" АД, гр. София. Същите представляват 6,15% от капитала на дружеството;
- 3 150 лева - акционерно участие с 3 150 акции (номинална стойност 3 150 лева) в "ТМ-София 99" АД, гр. София. Същите представляват 4,98% от капитала на дружеството;
- Компенсаторни инструменти с номинал 4 225 лева.

Материалните запаси, които към 30.06.2009 год. са в размер на 15 037 хил. лева, се формират от следните активи:

- Материали на склад - 6 233 хил. лева. Намаляли са с 1 807 хил. лева в сравнение с началото на годината;
- Готова продукция - 2 155 хил. лева. Същата намалява с 311 хил. лева в сравнение с 31.12.2008 година;
- Незавършено производство - 4 138 хил. лева. Намалява с 2 386 хил. лева;
- Стоките са в размер на 2 511 х. лева. Нарастването е с 2 500 хил. лева. След извършена инвентаризация са осчетоводени като материални запаси и заведени като стоки 2 броя кранове, изработени по поръчка на „Кремиковци“ АД.

Анализът показва, че има намаление на материалните запаси спрямо края на предходната година с 2 004 хил. лв., което подобрява оброта на същите.

Краткосрочните (търговски и други) вземания, които към 30.06.2009 год. са в размер на 9 589 хил. лева, са се формират от следните активи:

- Вземания от клиенти – 3 811 хил. лева;
- Вземания от свързани предприятия – 3 757 хил. лева;
- Доставчици по аванси - 1 361 хил. лева;
- Данъци за възстановяване - 76 хил. лева.
- Други краткосрочни вземания – 584 хил. лева. Размерът им към 30.06.2009г. се формира от:
 - други дебитори – 204 хил. лева;
 - подотчетни лица - 350 хил. лева;
 - разчети по застраховки – 30 хил. лева.

Баланс – Собствен капитал и пасиви

Размер и структура на собствения капитал и пасивите на баланса към 30.06.2009 година:

Наименование на пасивите	Хил. лева	Относ. дял
Основен капитал	1 756	0.8%
Резерви	169 859	81.8%

Наименование на пасивите	Хил. лева	Относ. дял
Финансов резултат, в това число:	2 553	1.2%
• <i>неразпределена печалба от минали години</i>	0	0.0%
• <i>непокрита загуба от минали години</i>	0	0.0%
• текуща печалба/загуба	2 553	1.2%
Нетекущи пасиви (дългосрочни задължения), в това число:	11 104	5.3%
• <i>обединени и разсрочени задължения към бюджета и социалното осигуряване, включително лихви</i>	8 683	4.2%
• <i>задължения по ЗУНК</i>	0	0.0%
• <i>задължения по получени заеми от банки и небанкови финансови институции</i>	2 421	1.2%
Текущи пасиви (краткосрочни задължения), в това число:	22 358	10.8%
• <i>задължения към финансови предприятия - по кредитна линия от "ОББ" АД</i>	7 137	3.4%
• <i>задължения към доставчици и клиенти</i>	5 210	2.5%
• <i>задължения към свързани предприятия</i>	3 096	1.5%
• <i>получени аванси</i>	4 250	2.0%
• <i>задължения към персонала</i>	1 143	0.6%
• <i>задължения към осигурителни предприятия</i>	520	0.3%
• <i>данъчни задължения</i>	353	0.2%
• <i>други краткосрочни задължения</i>	642	0.3%
• <i>приходи за бъдещи периоди</i>	7	0.0%
Сума на Пасива	207 630	100.0%

Като цяло **собственият капитал** на дружеството към 30.06.2009 г. е в размер на 174 168 хил. лв. спрямо 21 031 хил.лв. в началото на годината. Той се увеличава с 153 137 хил. лева в края на полугодия в следствие на извършена преоценка на ДМА на дружеството.

Резервите са на стойност 169 859 хил. лева. Те са формирани както следва:

- Общите резерви са 18 901 хил. лева, като запазват размера си от началото на годината;
- Другите резерви са 374 хил. лева. Те са в размер на 10 на сто от печалбата за последните три години и са заделени съгласно изискванията на търговското законодателство;
- Резерв от последващи оценки на активите и пасивите – 150 584 хил.лева.

Дългосрочните задължения към 30.06.2009 год. се увеличават с 1 112 хил. лева спрямо началото на годината и са равни на 11 104 хил. лева.

- Основната част от тях (8 683 хил. лева) представляват обединените и разсрочени от Министерския съвет задължения към Бюджета и към Националния

осигурителен институт. Разсрочването е за осем години и включва както главници, така и лихви, начислени към края на 2003 година. От общата сума са намалени извършените плащания по погасителния план и отписаните задължения поради изтекъл давностен срок;

- Главницата на задълженията по ЗУНК е в размер на 171 хил. лева.
- Останалите 2 250 хил. лева са задължения към лизингови компании във връзка с доставени машини, производствено оборудване и транспортни средства.

Краткосрочни задължения

Задълженията към "ОББ" АД са в размер на 7 137 хил. лева и са по договорена кредитна линия.

Задълженията към доставчици, клиенти и свързани предприятия намаляват и от 15 954 хил. лева към 31.12.2008 год. стават 12 556 хил. лева в края на първо полугодие. Тези задължения се подразделят на:

- Задължения към доставчици - 5 210 хил. лева;
- Задължения към доставчици, които са свързани предприятия - 3096 хил. лева;
- Получени аванси от клиенти - 4 250 хил. лева.

Задълженията към персонала са в размер на 1 143 хил. лева, в това число:

- Неизплатени заплати на напуснали работници за минали периоди (2003 и 2004 години) - 84 хил. лева;
- Начислени суми за неизползван платен отпуск от минали години - 378 хил. лева.

Задълженията към социалното осигуряване към 30.06.2009 год. са 520 хил. лева. Част от тях са начислени върху заплатите за юни 2009 година, и следователно не са с настъпил падеж.

Задълженията към бюджета към 30.06.2009 год. са 353 хил. лева. Тези задължения се разпределят както следва:

- Данък върху доходите на персонала - 307 хил. лева;
- Алтернативни данъци - 6 хил. лева;
- Местни дан. и такси - 40 хил. лева.

Другите краткосрочни задължения са в размер на 642 хил. лева. Формират се от:

- Лихви - 450 хил. лева;
- Задължения по съдебни спорове - 35 хил. лева;
- Други кредитори - 157 хил. лева.

6. Парични потоци

"Бесттехника ТМ-Радомир" ПАД е възприело прекия метод за представяне на движението на паричните средства в отчета за паричните потоци. В този отчет се отразяват измененията, настъпили в паричните средства на дружеството, в резултат на извършени сделки и операции през отчетния период. Паричните потоци са входящите постъпления и изходящите плащания на парични средства и парични еквиваленти.

Движение на паричните средства през първото полугодие на 2009 година

➤ налични парични средства в началото на годината	–	19 х. лв.
➤ парични постъпления през годината	–	6 953 х. лв.
➤ парични плащания през годината	–	6 850 х. лв.
➤ налични парични средства в края на периода	–	122 х. лв.

Постъпления

Размер и структура на постъпленията по отчета за паричния поток

Паричните постъпления през периода представляват плащания от клиенти - всичките 6 953 хил. лева. Няма постъпления от усвояване на заеми, от подажба на дълготрайни активи, от наеми и други.

Наименование на постъпленията	Хил. лева	Относ. дял
Постъпления от търговски контрагенти	6 953	100.00%
Всичко постъпления	6 953	100.0%

Плащания

Плащанията са предимно във връзка с осигуряването на текущата производствена дейност и свързаните с нея преки, общопроизводствени и административни разходи.

Размер и структура на плащанията по отчета за паричния поток:

Наименование на плащанията	Хил. лева	Относ. дял
Плащания на търговски контрагенти	4 017	58.64%
Плащания на трудови възнаграждения, осигуровки и данъци върху тях	1 930	28.18%
Други плащания за основната дейност	348	5.08%
Плащания за дълготрайни активи	243	3.55%
Платени заеми	117	1.71%
Платени лихви, такси, комисионни по заеми с инвестиционно предназначение	195	2.85%
Всичко плащания	6 850	100.00%

7. Основни икономически показатели за финансов анализ

А. Показатели за рентабилност.

Характеризират ефективността на приходите от продажби, на капитала, на реалните активи и пасиви. Изразяват се с коефициент:

а) Коефициент на рентабилност на приходите от продажби

$$K_{рп} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Нетни приходи от продажби}} = \frac{2\,553}{10\,953} = 0.233$$

б) Коефициент на рентабилност на собствения капитал

$$K_{рск} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Собствен капитал}} = \frac{2\,553}{174\,168} = 0.015$$

в) Коефициент на рентабилност на пасивите

$$K_{рп} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Пасиви}} = \frac{2\,553}{33\,455} = 0.076$$

г) Коефициент на капитализация на активите

$$K_{ка} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Сума на реалните активи}} = \frac{2\,553}{207\,630} = 0.012$$

Коефициентите на рентабилност се изчисляват на годишна база за пълен отчетен период и съгласно изискванията на икономическата теория следва да бъдат със стойност не по-малка от 0,05 за добре работещо предприятие. Коефициентите на рентабилност са положителни величини, когато финансовият резултат е печалба, и показват темповете на възвращаемост на капитала.

Коефициентите на рентабилност като цяло са подобрява чувствително спрямо предходната година. Съответно те са по-високи от минимално допустимите за добре работещо предприятие. Показват по-висока възвращаемост спрямо 2008 година, дължаща се основно на заприходяването на активи.

Б. Показатели за ефективност

Тези показатели характеризират съотношението на приходите и разходите. Изчисляват се в коефициент.

а) Коефициент на ефективност на разходите

$$K_{ер} = \frac{\text{Приходи}}{\text{Разходи}} = \frac{10\,987}{8\,434} = 1,303$$

б) Коефициент на ефективност на приходите

$$K_{еп} = \frac{\text{Разходи}}{\text{Приходи}} = \frac{8\,434}{10\,987} = 0,768$$

Поради отчетената по-висока печалба, коефициентите на ефективност са подобрени спрямо тези от 2008г., когато са съответно 1,035 и 0,966. Коефициентът на ефективност на приходите от обичайната дейност следва да

бъде със стойност не по-голяма от 0,95 според икономическите изисквания за добре работещо предприятие.

В. Показатели за ликвидност

Показателите за ликвидност са количествени характеристики на способността на предприятието да изплаща текущите си задължения с наличните краткотрайни активи.

а) Коефициент на обща ликвидност

$$K_{ол} = \frac{\text{Краткотрайни активи}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{24\,749}{22\,358} = 1.11 ;$$

б) Коефициент на бърза ликвидност

$$K_{бл} = \frac{\text{Краткоср. взем.} + \text{Краткоср. инвест.} + \text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{9\,711}{22\,358} = 0.43$$

в) Коефициент на незабавна ликвидност

$$K_{нл} = \frac{\text{Краткосрочни инвестиции} + \text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{122}{22\,358} = 0.0055$$

г) Коефициент на абсолютна ликвидност

$$K_{ал} = \frac{\text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{122}{22\,358} = 0.0055 ;$$

Коефициентът на обща ликвидност (1,11) е по-малък от теоретичния норматив за добре работещо предприятие, а именно 2,00. В края на предходната година този коефициент е 1,08.

За предходната година коефициентът на бърза ликвидност беше 0,44. Към 30.06.2009 год. същият е 0,49.

Коефициентите за незабавна ликвидност и абсолютна ликвидност се подобряват над 4 пъти спрямо края на 2008 година.

Г. Показатели за финансова автономност

Показателите за финансова автономност са количествени характеристики на степента на финансовата независимост на предприятието от кредиторите.

а) Коефициент на платежоспособност

$$K_{плс} = \frac{\text{Собствен капитал}}{\text{Пасиви}} = \frac{174\,168}{207\,630} = 0.839$$

б) Коефициент на задлъжнялост

$$K_3 = \frac{\text{Пасиви}}{\text{Собствен капитал}} = \frac{207\,630}{174\,168} = 1.192$$

Получените коефициенти се подобряват, което се дължи основно на намаляване задълженията към доставчици. Намаляват и задълженията към персонала и към държавата. Коефициентът на платежоспособност следва да бъде със стойност не по-малка от 0,5 съгласно икономическата теория.

Д. Показатели за обращаемост на материалните запаси

Показателите за обращаемост на материалните запаси характеризират ефективността от използването им. Материалните запаси са краткотрайни активи и колкото по-късо е времето на един оборот, толкова по-добра е ефективността от тяхното използване.

Колкото по-малко средства са ангажирани в материални запаси, толкова по-добра е и ликвидността.

а) Времетраене на един оборот в дни

$$В_{\text{еод}} = \frac{\text{Средна наличност на МЗ} \times 360}{\text{Нетен размер на приходите от продажби на продукцията}} = \frac{16\,039 \times 360}{16\,572} = 348 \text{ дни}$$

Показателят отразява за колко дни материалните запаси правят един оборот.

Сумата на средната наличност на материални запаси се изчислява чрез използване на средна хронологична величина на база наличностите в началото и в края на всеки месец от периода.

Нетния размер на приходите от продажби на продукцията е получен чрез проста екстраполация на шестмесечния резултат (умножава се по 2), с цел съпоставимост с предишния отчетен период.

Този показател е неблагоприятен за предприятието, и се влошава в сравнение с предходната година.

От друга страна, следва да се има предвид, че дългият производствен цикъл е обективно обусловен от характера на продукцията, а оттам и обращаемостта на материалните запаси е малка.

б) Брой на оборотите, които извършват материалните запаси

$$БО_{\text{МЗ}} = \frac{\text{Нетен размер на приходите от продажби}}{\text{Средна наличност на материалните запаси}} = \frac{16\,572}{16\,039} = 1,03$$

Този показател характеризира обръщаемостта на материалните запаси. Коефициентът е неблагоприятен и се влошава спрямо предходната година, когато същият е 1,49.

в) Заетост на материалните запаси

Показателят определя сумата на материалните запаси, която обслужва един лев от нетния размер на приходите от продажби на продукцията.

$$Z_{\text{мз}} = \frac{\text{Средна наличност на материалните запаси}}{\text{Нетен размер на приходите от продажби на продукцията}} = \frac{16\,039}{16\,572} = 0,97$$

Показателят се влошава значително в сравнение с края на предходната година, когато е равен на 0,67.

Е. Показатели за маржове на база печалба на различни етапи.

Показателите за маржове на база печалба отразяват съотношението на различните видове печалба към различните видове приходи.

а) EBITDA марж

EBITDA представлява печалбата от дейността, преди лихви, данъци, обезценки и амортизации (изключват се финансовите приходи и разходи)

$$K_{\text{ебитда}} = \frac{\text{Оперативна печалба + разходи за амортизации}}{\text{Приходи от продажби}} = \frac{3\,369}{8\,286} = 40,7\%$$

За да е ефективно едно дружество и да може да реализира относително добра възвръщаемост, този показател би следвало да бъде не по-малък от 25%.

б) EBT марж

EBT представлява печалбата от цялата дейност, преди облагането с данъци

$$K_{\text{ебт}} = \frac{\text{Печалба, преди облагане с данъци}}{\text{Приходи от продажби}} = \frac{2\,553}{10\,987} = 23,2\%$$

За да е ефективно едно дружество, този показател би следвало да бъде не по-малък от 5%.

в) ЕАТ марж

ЕАТ представлява печалбата от цялата дейност, след облагането ѝ с данъци

$$K_{\text{ебт}} = \frac{\text{Печалба, след облагане с данъци}}{\text{Приходи от продажби}} = \frac{2\,553}{10\,987} = 23,2\%$$

За да е ефективно едно дружество, този показател би следвало да бъде не по-малък от 4,5%.

8. Анализ на взаимоотношенията с клиенти и доставчици и на икономическите резултати

В настоящата глава се прави обяснение на икономическото състояние на „Бесттехника ТМ-Радомир“ ПАД към 30.06.2009 година.

8.1 Нарастване на вземанията от търговски контрагенти

№ по ред	Показатели	хил. лева		
		31.12.2008г.	30.6.2009	Изменение (к.4-к.3)
1	2	3	4	5
1	Вземания от клиенти и от доставчици	5 507	5 172	-335
1.1.	Вземания от клиенти	4 097	3 811	-286
1.2.	Предоставени аванси на доставчици	1 410	1 361	-49
2	Вземания от свързани предприятия	3 920	3 757	-163
2.1.	Вземания от свързани предприятия	3 920	3 757	-163
2.2.	Предоставени аванси на свързани предприятия	0	0	0
I.	Общо вземания по търговски взаимоотношения (р.1+р.2)	9 427	8 929	-498
I.1.	Вземания по търговски взаимоотношения	8 017	7 568	-449
I.2.	Предоставени аванси по търговски взаимоотношения	1 410	1 361	-49

Вземанията на дружеството от клиенти намаляват с 286 хил. лева, а предоставените аванси на доставчици - с 49 хил. лева. Като цяло, вземанията по търговски взаимоотношения се намаляват с 498 хил. лева от началото на годината.

8.2 Задълженията към търговски контрагенти

		хил. лева			
№ по ред	Показатели	31.12.2008г.	30.6.2009 г.	Изменение (к.4-к.3)	
1	2	3	4	5	
11	Задълженията към доставчици и клиенти	13 259	9 460	-3 799	
11.1.	Задължения към доставчици	4 991	5 210	219	
11.2.	Получени аванси от клиенти	8 268	4 250	-4 018	
12	Задълженията към свързани предприятия	2 696	3 096	400	
12.1.	Задълженията към свързани предприятия	916	3 096	2 180	
12.2.	Получени аванси от свързани предприятия	1 780	0	-1 780	
II.	Общо задължения по търговски взаимоотношения (р.11+р.12)	15 955	12 556	-3 399	
II.1.	Задължения по търговски взаимоотношения	5 907	8 306	2 399	
II.2.	Получени аванси по търговски взаимоотношения	10 048	4 250	-5 798	

От горната таблица се вижда, че задълженията по търговски взаимоотношения намаляват с 3 399 хил. лева от началото на годината и достигат числото 12 556 хил. лева. Срещу тези задължения в актива на баланса стои продукцията на различни етапи от производствения цикъл като материали, незавършено производство и готови изделия за експедиране.

8.3 Печалба

За шесте месеца от началото на годината дружеството отчита печалба в размер на 2 553 хил. лева.

Основната причина за тази голяма печалба е заприходяването, след инвентаризация, на стоки в размер на 2 500 хил. лева. Без тази операция, печалбата за полугодieto би била само 53 хил. лева.

Следва да се очаква допълнителна печалба след завършването и експедирането на основните изделия с дълъг производствен цикъл. Такива са: Мелници за рудодобива за „Аутотек” – Финландия; Кранове и кранови съоръжения за АЕЦ – Козлодуй; Циментови мелници и редуктори към тях за „Девня цимент” АД – България; Металоконструкции на цехове за производство на гипсокартон за „Балканстрой” АД – България; Челни стени на мелници за рудодобива за „Зимпелкамп” – Германия.

През второто полугодие на настоящата година горепосочените изделия ще бъдат завършени.

9. Основен капитал

Брой регистрирани акции - 1 755 764

Брой платени акции - 1 755 764

Номинална стойност на една акция - 1 лев

Права, преференции и ограничения - Няма особености

Ограничения при разпределянето на дивидентите и увеличаването на капитала - няма ограничения.

Няма изкупени собствени акции. Няма акции, държани от дъщерни или асоциирани предприятия.

Разпределението на собствеността на акциите към края на първото тримесечие на 2009г. няма съществена промяна с края на четвъртото тримесечие на 2008 год., а именно:

• "Бесттехника и Ко" ООД, гр. София	-	1 387 498 броя или	79,03%
• "ТМ-София 99"/ТМ-РМД 99/ АД, гр.София	-	87 000 броя или	4,96%
• ЕТ "Денис-Елена Коцева", гр. София	-	85 000 броя или	4,84%
• „Галакси Пропърти Груп" ООД	-	63 668 броя или	3,63%
• "Първа инвестиционна банка" АД	-	15 122 броя или	0,86%
• Други юридически лица	-	994 броя или	0,05%
• Индивидуални акционери	-	116 482 броя или	6,63%

Пазарната цена на една акция средно за първото полугодие на 2009 година е около 3,70 лева.

10. Персонал, производителност и заплащане

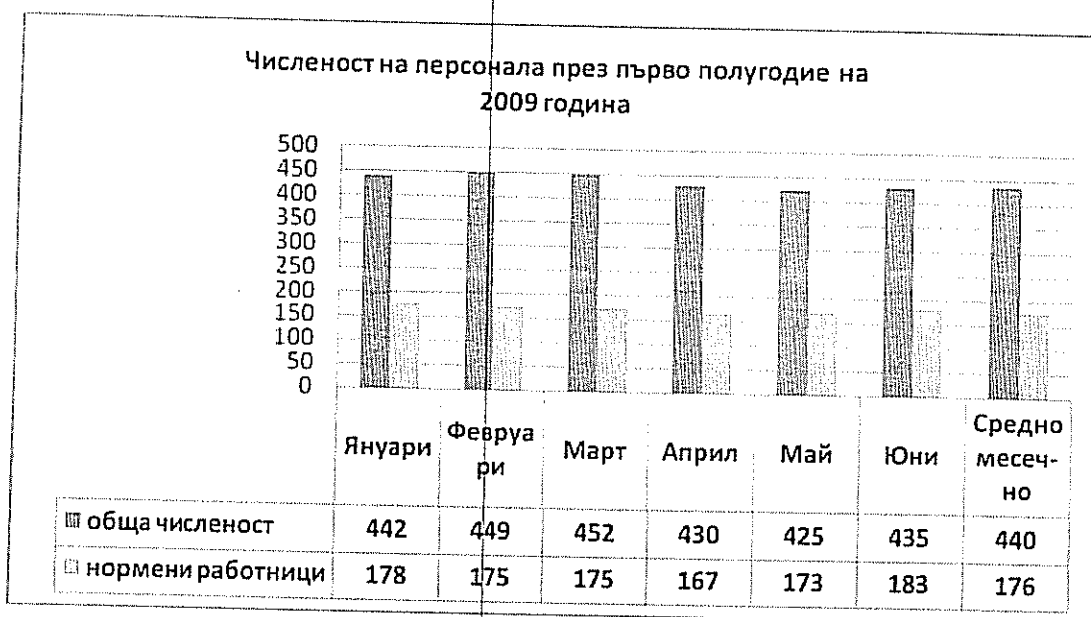
10.1. Численост на персонала

Средносписъчният брой на персонала за първо полугодие на 2009 год. е 440 човека, от които 176 основни производствени работници, работещи на трудови норми. Спрямо средносписъчния брой на персонала за предходната 2008 година същият е намалял с 2 човека.

Като цяло движението на персонала през първо полугодие на 2009 год. е посочено таблицата по-долу:

Категория персонал	Численост на 01.01.2009г.	Постъпили през I-во полугодие	Напуснали през I-во полугодие	Численост на 30.06.2009г.	Средно-списъчен състав
Основни нормени работници	180	31	25	186	176
Ненормен персонал	270	25	47	248	264
Персонал - общо	450	56	72	434	440

Изменението на числеността по месеци е онагледено на следващата графика.

От посочените данни се вижда, че общата численост на персонала през месеците април и май намалява, през м. юни започва увеличение и в края на полугодие то достига 434 човека. През второто тримесечие в дружеството се извърши оптимизиране на персонала, освободени бяха неквалифицирани работници от ненормения персонал. От таблицата се вижда, че в последния месец на полугодие нормените работници се увеличават. В края на м. май дружеството назначи на работата 20 броя тайландски работници със следните професии: шлосер-монтажник, електрозаварчик и стругар.

Разпределението на напусналите през първо полугодие на 2009 година по причини е дадено в долната таблица:

Основание за прекратяване на трудовия договор	Брой
По молба на лицата - чл. 325, т. 1 от КТ	27
Със смъртта на лицето – чл.325, т.11 от КТ	1
По молба на лицата с предизвестие - чл. 326, ал. 1 от КТ	5
Изтичане на уговорения срок - чл. 325, т. 3 от КТ	6
Прекратяване по инициатива на работодателя - чл. 71, т. 1 от КТ	16
Съкращение в щата- чл.328, ал.1, т.2 и т.10 от КТ	9
Прекратяване по инициатива на работника – чл 327, т.2 от КТ	3
Дисциплинарно уволнение - чл. 330 от КТ	4
ВСИЧКО	72

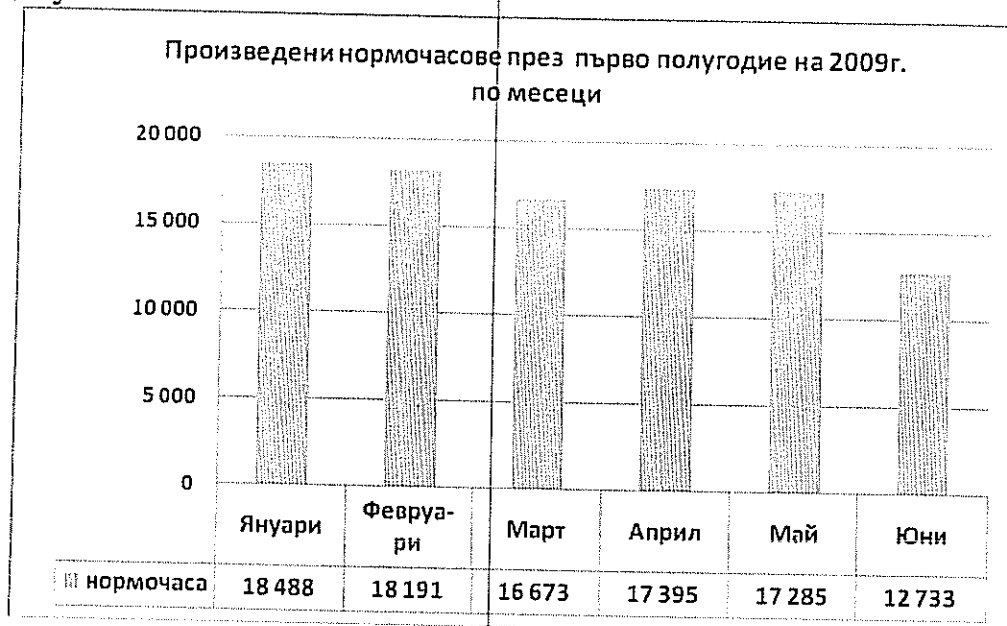
10.2. Производство в нормочасове

Изработените нормочасове за цялата 2008 година са 307 хиляди. Средномесечното производство се равнява на 25 581 нормочаса.

Изработените нормочасове за първо полугодие на 2009 година са 100,7 хиляди. Средномесечното производство се равнява на 16 794 нормочаса.

Изчислено на годишна база намалението е с 34,3%.

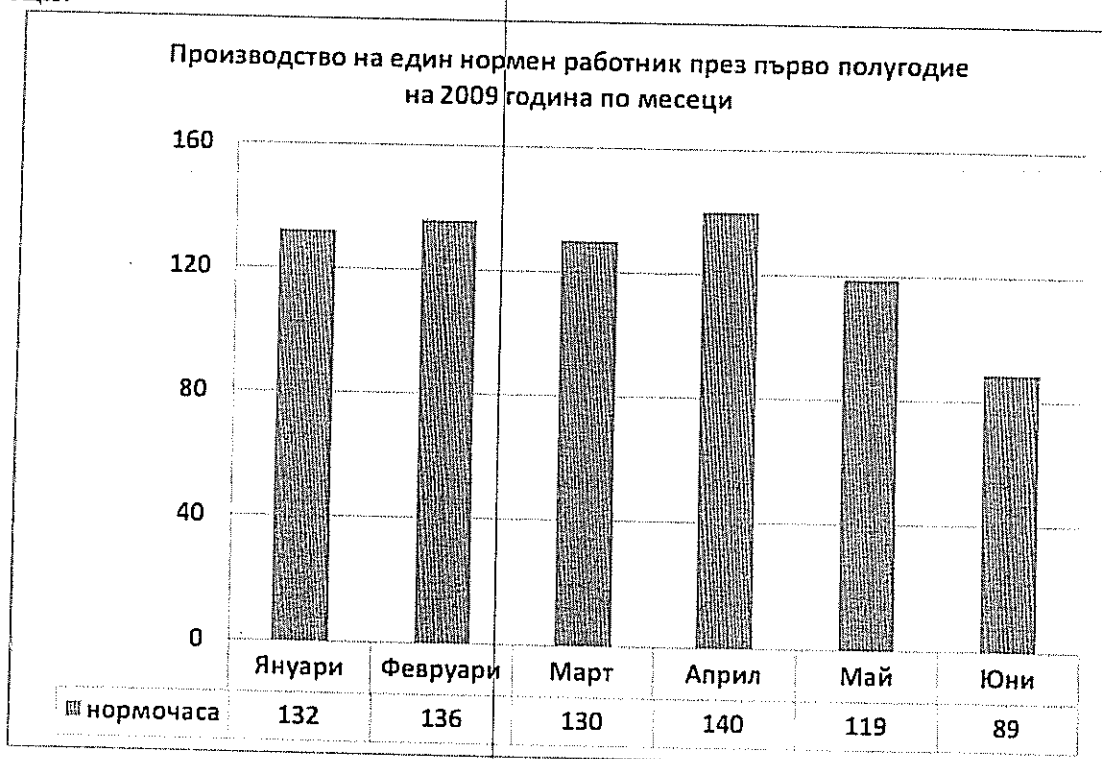
Изработените нормочасове през отделните месеци са посочени в графиката по долу.

10.3. Производителност

Произведените нормочасове от един действително работил нормен работник са 124 н/ч средномесечно за първо полугодие на 2009 година.

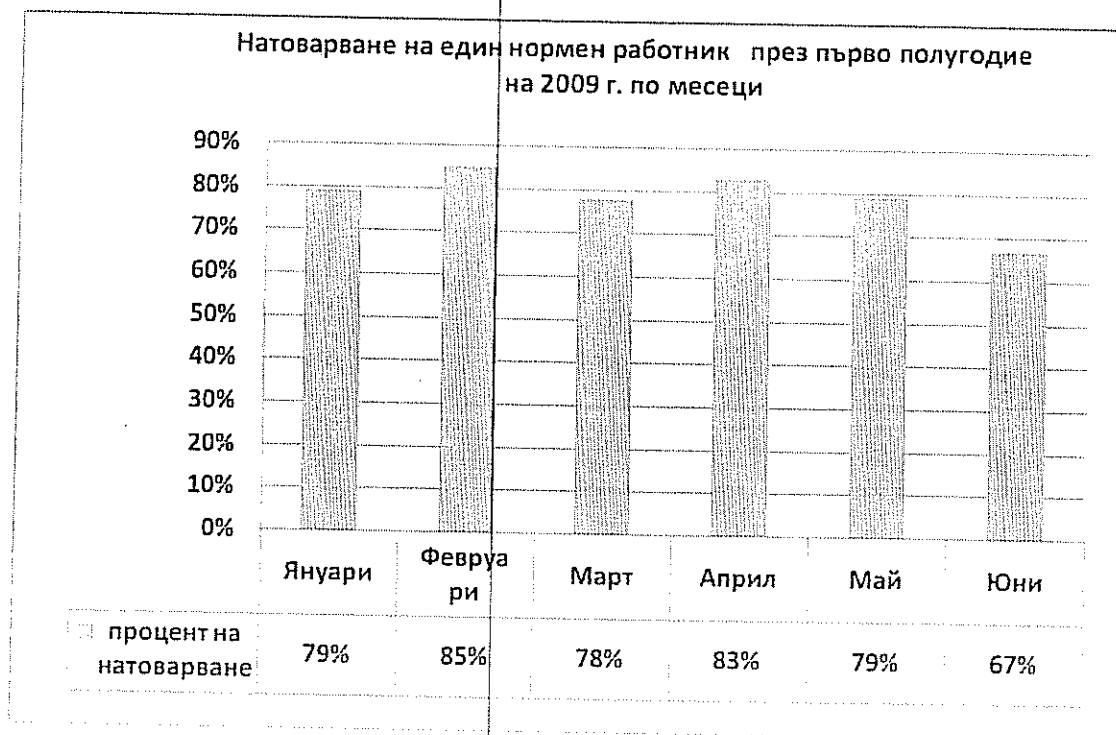
В графиката по-долу са посочени произведените н/ч от един работник по месеци.

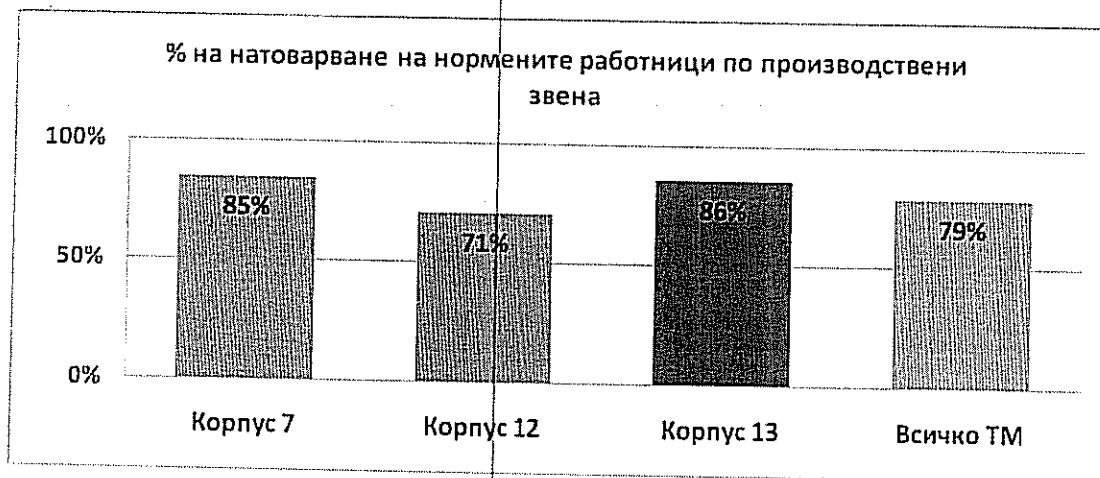
Този показател се е влошил в сравнение с 2008 година, през която произведените нормочасове от един присъствен работник са 151 нормочаса средномесечно.

Използваемостта на работното време на основните нормени работници е 79%, изчислена като съотношение между отработените нормочасове и присъствените човекочасове.

На следващата графика е посочено натоварването в % на нормените работници по месеци.

На долната графика е показано натоварването в процент по производствени корпуси и звена през първо полугодие на 2009 година..

10.4. Заплащане

През 2008 година средната заплата в дружеството е 939 лева. През първо полугодие на 2009 година същата е 963 лева.

11. Професионално обучение и повишаване на квалификацията

Добрата квалификация, като водещ фактор за производителността и ефективността на работниците и служителите, остава важен приоритет в политиката по управление на човешките ресурси в дружеството в условията на икономическа криза.

През първото полугодие на 2009 година 35 работника на „Бесттехника ТМ – Радомир“ ПАД завършиха успешно курсовете за професионална квалификация по специалностите „Заваряване“ и „Шлосерство“, които им бяха осигурени в рамките на Проект „Реализиране на скрития потенциал“, Договор ESF – 2101-18-08002, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007 - 2013. През февруари нови 18 работника се включиха в третия квалификационен курс по проекта. Те ще се обучават по специалност „Заваряване“ до края на юли тази година.

От 02.02.2009 година до 08.05.2009 год. в „Центъра за професионално обучение“ към „Бесттехника ТМ – Радомир“ се проведе курс за придобиване на правоспособност на мостови и козлови кранове до 40т., в който се обучават както работници на предприятието така и външни лица. От проведеният курс 7 човека придобиха свидетелства за правоспособност на мостови и козлови кранове до 40т.

Крайната цел на провежданите квалификационни мероприятия е работниците и служителите да бъдат по-добре подготвени и мотивирани за да се осигурява производството на висококачествена и високотехнологична продукция.

12. Подържане на здравословни и безопасни условия на труд

За осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в „Бесттехника ТМ–Радомир“ ПАД се съблюдават действащите нормативни изисквания и регулярно се провеждат: начален инструктаж; инструктаж на работното място; периодичен инструктаж. При смяна на технологичен процес и при отсъствие от работа повече от 45 дни, независимо от причините, допълнително се провежда извънреден инструктаж.

През първото полугодие на 2009 год. в дружеството са започнали работа 71 работника, които са преминали начален инструктаж и инструктаж на работното място. През месец май в Дружеството започнаха работа 20 работника от Тайланд, със следните професии: ел.заварчици - 10, стругари -7 и шлосери -3.

В дружеството са утвърдени правила и изисквания за осигуряване на безопасни условия на труд. На работниците регулярно се осигуряват лични предпазни средства, съобразени с характера на извършваната от тях дейност. Бяха закупени и раздадени на работниците летни работни костюми и работни обувки.

Изготвени са инструкции по техника на безопасност и охрана на труда и са поставени на работните места в цеховете. Поддържа се регистър на трудовите злополуки. Ежемесечно се проверяват преносимите ел.инструменти, проверките се отразяват в дневници.

В производствените корпуси са поставени телефонни номера на Инспекция по труда - Перник с цел изпращане на съобщения за възникнали злополуки и аварии.

В дружеството е осигурено обслужване на работниците и служителите от служба по трудова медицина „Интермед Консулт“ ЕООД – гр. София.

В началото на 2009 год. с протоколи са определени работни места подходящи за трудоустройство на лица с намалена трудоспособност на основание чл.315, ал.1 от КТ, работни места подходящи за хора с увреждания на основание Закона за интеграция на хората с увреждания, чл.27, ал.1 и работни места забранени за жени до 35 години.

Проведено е обучение за опресняване и разширяване знанията по „Правилника по безопасност при работа в електрически уредби на електрически и топлофикационни централи и по електрически мрежи, и „Наредба № 16-116 за техническа експлоатация на енергообзавеждането на работниците от звено Електро в „Енергийно стопанство“.

През м. март 2009 год., съгласно изискванията на чл.281 от Кодекса на труда и чл.73./1/, т.3 и чл.10, ал.1 от Правилника за безопасност и здраве при работа в електрически уредби на електрически и топлофикационни централи и по електрически мрежи (ДВ бр. 34/2004 год.), бе проведено обучение за квалификационна група за електро-безопасност при работа по електрообзавеждане с напрежение до 1000 V от кооперация „ЕЛОТ“ – гр.София на лицата, които обслужват и ръководят работи в тях.

Проведено е обучение за квалификационна група за електро-безопасност при работа по електрообзавеждане с напрежение до 1000 V на новоназначени ел.монтажори и кранисти, изпитите за проверка на знанията и присъждане на квалификационна група по ел.безопасност бяха проведени през март 2009 година.

През месец юни бе проведено обучение по Правилника за безопасност и здраве на труда при работа по електрообзавеждане с напрежение до 1000 V на ел.заварчиците от Тайланд.

През м. ноември 2008 год. бяха направени замервания от Службата по трудова медицина „Интермед консулт“ ЕООД гр.София на параметрите на работната среда – токсични вещества и прах. Протоколи все още не са представени от направените замервания.

13. Екология и опазване на околната среда

В дружеството се води дневник за отпадъците, в който всяко тримесечие се записват изкаранията от цеховете метални стружки и маломерни парчета материал.

В РИОСВ – Перник е представен План за управление на разтворителите за одобрение и съгласуване. През месец май излезе решение от РИОСВ – гр. Перник за утвърждаване на плана за управление на разтворителите за календарната 2008 год.

През март 2009 година е изготвена и предоставена на РИОСВ информация относно химичните вещества и препарати, класифицирани като опасни въз основа на физико-химичните им свойства.

През март 2009 год. в Регионалната инспекция по околната среда и водите във връзка с изискванията на Наредба № 9 от 28.09.2004 год. чл.10 са изпратени 7 бр. годишни отчети за образуван производствени или опасни отпадъци.

Има сключен договор между „Бесттехника ТМ – Радомир” ПАД и „Радомир Метал Индъстрийз,, АД за приемане, отвеждане и пречистване на отпадъчните води.

През месец юни се сключи Договор между „Бесттехника ТМ – Радомир” ПАД и „Балбок инженеринг,, АД – гр. София за предаване и приемане за обезвреждане на опасни отпадъци.

14. Инвестиционна дейност

През I-во полугодие на 2009 година отчетната стойност на дълготрайните материални активи, в резултат на извършените инвестиционни разходи, беше увеличена с 4 347 хил. лева, както следва:

➤ машини и производствено оборудване - 4 347 хил. лева.

По своята същност, извършваните в дружеството инвестиционни разходи представляват както новопридобити ДМА на лизинг, така също и основни ремонти, модернизация и реконструкция, които увеличават отчетната (първоначална) стойност на машините, оборудването и сградите.

Значителна по размери е непряката инвестиционна дейност, извършена в дружеството през последните две години. На първо място тя е свързана с преместване и основни ремонти на големите металообработващи машини от Корпус 12 и Корпус 13 в Корпус 7. Това са стругове, шлайфхобели, фрезхобели и други. По този начин обработката на големите детайли се съсредоточава в Корпус 7. В Корпус 12 и Корпус 13 бяха оформени нови участъци за заварочни и монтажни дейности. Създаден е нов монтажен участък в Корпус 7, VII – мо поле.

През I-во полугодие на 2009 година в Корпус 7 е направен основен ремонт, наладка и пуск на Зъбонарезна машина тип “5A 342”, на която се направи удължаване на направляващите паралели, с което се постигна повишаване на нейните технологични възможности.

В Корпус 12 през I-во полугодие на 2009 година е направен ремонт, възстановяване и пускане в експлоатация на ръбостъргателна машина тип “7814”, както и на Преса хидравлична тип CDN 400. Направен е монтаж, наладка и пуск на стенд за заваряване тип SAR – 2000 в Корпус 12, VII –мо поле. През отчетния период е изграден склад за маломерни материали в Корпус 12, I-во поле. Направен е ремонт и възстановяване на плъзгаща врата в VIII- мо поле на корпус 12.

В Корпус 13 през I-во полугодие на 2009 година е направен основен ремонт, възстановяване и пускане в експлоатация на Струг универсален тип С 13 и други текущи ремонти.

Продължава работата по възстановяване функционалността на Корпус 20 и изграждането на помпено помещение и резервоар за вода.

Направен е ремонт и преустройство на два кабинета на 3-ти етаж в административната сграда.

Непряката инвестиционна дейност е свързана и с договора за наемане на производствените мощности на “Струма 1892” АД, гр. Перник, сключен в края на 2004 година. На базата на този договор, бяха преместени основните производствени машини и оборудване и монтирани в съответните цехове, за които са предназначени.

Салдото в края на юни на разходите за придобиване на ДМА е в размер на 2 936 хил. лева. Тук се включват:

- Корпус 20 - 860 хил. лева;
- склад за мобилизационна готовност - 278 хил. лева;
- жилищни сгради - 414 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 7 - 607 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 12 - 479 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 13 - 204 хил. лева;
- помпено помещение в Корпус 20 - 94 хил. лева.

Гореизреденото представлява предимно разходи по строителството и незавършени основни ремонти на сградите. След окончателното им завършване, с тези разходи ще се увеличи отчетната (първоначална) стойност на съответните дълготрайни материални активи.

През отчетния период дружеството не е извършвало финансова инвестиционна дейност.

15. Качество на произвежданата продукция

Акционерното дружество разполага с добре организирано складово стопанство - главно с оборудвани закрити складови помещения, които осигуряват съхраняването на необходимите за производството материали, комплектоващи изделия и елементи, а също така и спомагателни материали и консумативи.

Съществуващите складови помещения осигуряват съхраняването на материалите с необходимите качества и сигурност.

Организацията и реда в складовото стопанство е описана в Основна процедура ОП 7.5-4-0. В последните години е въведен принципа да се осигуряват материали, след като е открита поръчка за съответното изделие или услуга. Това позволява да се използват само свежи материали и комплектоващи изделия, без да е необходимо престояването им продължително в складовите помещения.

Всички налични материали в складовите помещения имат необходимата идентифицираща маркировка, картотекират се с всички необходими данни за тях и придружителни документи за произход, технически характеристики, качество, количество, дата на производство и закупуване, складиране и др. Складовите помещения разполагат с необходимата подемна техника - кранове с товароподемност до 12,5 t и с електроповдигач за оперативна работа.

В Дружеството има добре организиран входящ контрол на всички постъпващи материали, комплектоващи изделия и елементи, и спомагателни материали, необходими за производството. Организацията, реда и задълженията на отделните длъжностни лица по изпълнението на входящия контрол, документите, които се съставят и други изисквания са посочени в Основна процедура ОП 7.4-2-0 "Проверка на закупения продукт".

Входящият контрол се провежда въз основа на изискванията на техническата документация, изискванията на възложителя (купувача), нормативните техническите документи отнасящи се за съответния материал, изделие и по преценка на инспектора по входящ контрол според придружителните документи (сертификати за качество, опаковъчни листа, паспорти и др.). За доказване на

необходимите качества на материалите се извършва допълнителен разрушителен или безразрушителен контрол, химически анализ, спектрален анализ и проверка на механичните свойства. При констатиране на отклонения в качеството и изискванията, входящите материали се отклоняват и не се допускат в производството.

В Дружеството се поддържа библиотека с всички необходими нормативни и нормативно-технически документи за разработване, производство, ремонт и експлоатация на поднадзорни съоръжения, включително и по Техника на безопасността. Това се отнася за фирмени стандарти, инструкции, Български държавни стандарти, международни стандарти, Евронорми, стандарти на някои европейски и американски страни, нормативно-технически документи на Държавната агенция по стандартизация и други подобни.

За по-важните видове технологични процеси са разработени фирмени процедури и технологични инструкции с определени изисквания за качеството им извършване. В Дружеството е документирана Система по управление на качеството съгласно изискванията на ISO 9001:2000. Същата е сертифицирана от TUV NORD със сертификат № 44 100 077024.

Сертификатите за произвеждане на заварени метални конструкции съгласно DIN 18800-7 и DIN 15018, за поддържане, ремонтиране и преустройство на мостови, козлови щабелни кранове и релсовите пътища към тях издадено от "Държавна агенция за метрологичен и технически надзор" (притежава Удостоверение №340 от 11.04.2008г.), за системата на качеството на заваръчните процеси в дружеството съгласно DIN 729 - 2, издадени от немската сертификационна организация SLV Halle. DIN 729 - 2 е доказателство за качеството на произведените заварени конструкции, за контролирането на заваръчните процеси, за проследимостта на използваните материали и за изпитването на крайната продукция чрез всички методи за безразрушителен контрол.

Валидността на гореспоменатите сертификати беше до началото на май 2009 година. През месец юни беше проведен одит от SLV Halle за ресертифициране. Одита премина успешно, без забележки и новите сертификати са с валидност до 2012 година.

Заварчиците в дружеството са 20 и са сертифицирани от TUV NORD съгласно БДС DIN EN 287-1:2004, при спазване на директива 97/23/EG за добиване на трудоспособност за заварчици.

Контролът на качеството на заваръчните работи се извършва от висококвалифицирани инспектори по технически и качествен контрол с висше образование. Безразрушителният контрол се извършва от акредитирана лаборатория "НДТ ЕКСПРЕС"-ООД гр. Перник с която сме сключили договор за извършване на контрол на съоръжения с повишена опасност, в това число и газови съоръжения и инсталации. Лабораторията е съоръжена с достатъчна апаратура за извършване на ултразвуков, рентгенографичен, магнитнопрахов и капиларен /цветна дефектоскопия/ контрол.

Проверката на документите през второто тримесечие на 2009 г. за осигуряване на качеството в различните области показва основните проблеми по качеството, които са от получени рекламации, възникнали от установени от инспекторите по

качеството несъответствия и са регистрирани в 15 броя „Протокол за несъответствие”. В тях са отрадени решенията на главния конструктор и главния инженер за по-нататъшните действия. В повечето становището на главния конструктор е да се приеме преработка.

Има и недопустими несъответствия, поради което главният конструктор е дал становище за предприемане на необходимо действие брак и е съставен 1 броя „Акт за брак”.

Непрекъснатото подобряване на СУК е тясно свързано с анализа на данните и предприемането на коригиращи и превантивни действия. Предприемането на коригиращи и превантивни действия в Дружеството е регламентирано в процедура ОП 8.5-1-0

16. Просрочени вземания и задължения и събирането им по съдебен ред

До първото полугодие на 2009 год. „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД няма съществена промяна по водените от дружеството съдебни дела, предвид движението им през различните съдебни инстанции. Исковете са на обща стойност 3 934 хил. лв. – главници и лихви. По част от делата до края на второто тримесечие на 2009 год. на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД са присъдени около 3 159 хил. лева. Една част от тях са по недължими задължения на дружеството и обезсилени изпълнителни листа, решенията за които са влезли в законна сила. По друга част от делата са присъдени суми, но поради обжалването им от насрещната страна в процеса решенията все още не са влезли в сила с годни титули за изпълнение.

В посочения период срещу „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД се наблюдава увеличаване на заведените облигационни и търговски спорове възлизащи общо на 674 хил.лв., причинени от забавени плащания на контрагенти. От тях изплатени са около 15 хил.лв., а за останалата част са наложени запори или са в процес на доказване от ищците по делата. По някои от делата, предвид дължимостта им, дружеството е направило признание на исковете или е сключило споразумение за разсроченото им изплащане.

Няма промяна в трудовите дела, тъй като все още не са погасени изцяло претенциите на такива вискатели за 8 хил.лв, но новообразувани трудови спорове срещу дружеството няма.

През първото полугодие на 2009 год. от и срещу „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД се водят съдебни дела, разпределени както е посочено в следващите таблици:

№ по ред	Съдебни дела, водени от и срещу "Бесттехника ТМ - Радомир" ПАД до 30.06 2009 година	Претендирана сума в хил. лева
1	Облигационни/граждански и административни дела, водени от дружеството до 30.06.2009 година	3 934
2	Присъдени на дружеството вземания	3 159

№ по ред	Съдебни дела, водени от и срещу "Бесттехника ТМ - Радомир" ПАД до 30.06 2009 година	Претендирана сума в хил. лева
3	Граждански/облигационни и трудови дела, водени срещу дружеството до 30.06.2009 година	674
4	Присъдени вземания на наши контрагенти и работници по невлезли в сила решения	90

Задълженията по изпълнителни дела са увеличени на база присъдени суми по влезли в сила решения към II-ро тримесечие, който не са удовлетворени изцяло или не е постигнато споразумение за изплащането им. Същите са, както следва:

№ по ред	Изпълнителни дела, водени срещу "Бесттехника ТМ - Радомир" ПАД	Дължима сума (хил. лв)
1	Изпълнителни дела, с вискатели физически и юридически лица	75
	Общо дължими суми по изпълнителни дела	75

До края на първото полугодие на 2009 год. „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД не е изплащало големи задължения по влезли в сила съдебни решения, в следствие на настъпването на общо икономическата финансова стегнация, поради което и същите се увеличават в сравнение с края на 2008г..

17. Кредитна експозиция

В началото на 2009 година задълженията на дружеството към „ОББ” АД бяха в размер на 7 225 хил. лева. Тази сума представлява сборът от кредитната линия и инвестиционния кредит.

Кредитна линия на револвиращ принцип е в размер на 2 700 000 EURO. Срокът ѝ е до края на 2009 година с опции за удължаване с по една година. При прилагането на тези опции крайният срок става 2012 година.

Отпуснатия инвестиционен кредит в размер на 1 000 000 EURO беше усвоен на принципа на кредитната линия, но се погасява по договорения погасителен план. Месечната погасителна вноска по него през 2009 год. е 15 хил. EURO.

В края на първото полугодие задълженията на дружеството към „ОББ” АД бяха са в размер на 7 137 хил. лева.

Ползваният лимит за банкови гаранции е в размер на 2 700 000 EURO.

Обезпечение за банката по общата кредитна експозиция е особен залог на търговското предприятие „Бесттехника ТМ-Радомир” АД.

18. Дейност в областта на научните изследвания и проучвания

Дружеството не извършва научно-развойна дейност на този етап.

19. Движение на акциите

28

Дружеството е публично АД.

През първо тримесечие на 2009 година на фондовата борса са изтъргувани акции на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД в обеми, както следва:

№ по ред	Месеци на 2009 година				№ по ред	Тримесечия на 2009 година				% от минимални среднодневен обем от 2000 акции
	Месец	Брой акции	Брой работни дни	Средно-дневен обем		Тримесечие	Брой акции	Брой работни дни	Средно-дневен обем	
1	Януари	312	21	15	1	Първо тримесечие	1 357	62	22	1.09%
2	Февруари	311	20	16						
3	Март	734	21	35						
4	Април	63	21	3	2	Второ тримесечие	87	62	1	0.07%
5	Май	24	19	1						
6	Юни	0	22	0						
Всичко 2009 година		1 444	124	12			1 444	124	12	0.58%

През първото шестмесечие средната цена на една акция е 3,72 лева. Това е трикратно намаление спрямо предходната година, когато средната цена е 10,63 лева.

Дневният обем на продажбите през шестмесечието се движеше неравномерно от нула до сто броя. Най-много продажби са отчетени на 9-ти януари (100 броя), 27-ми март (88 броя) и на 31-ви март (85 броя). Продажната цена се движеше в границите от 3,11 лв. до 4,22 лева за една акция.

Колапсът на фондовите борси не подмина и „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД. Най-тежко беше 4-то тримесечие на предходната година с реализирани само 5 сделки за 153 броя акции при средна цена от 5,92 лева за акция.

Ако през I-во полугодие на 2009 год. са продадени 1 444 акции, то за същия период на 2008 год. са продадени 11 684 акции.

Ако пазарната капитализация на Дружеството в края на годината е 10,4 млн. лева, то в края на I-во полугодие на 2009 год. същата е 6,2 млн. лева.

20. Предвиждано развитие на предприятието до края на 2009 година

Изготвеният **Бизнес-план за 2009 година** беше коригиран в началото на месец юли, съобразно актуалното състояние на пазара. Същият предвижда намаляване на производствената дейност, в съответствие с обусловените от световната икономическа криза условия. Планът се състои от четири основни части:

- Производствена програма;
- План по труда;

- Финансов план за приходите, разходите и паричните потоци;
- Бюджети на дирекциите – 8 броя.

Договорената и включена в производствената програма до края на 2009 година продукцията, както и продукцията за следващите години, е дадена в таблицата по-долу:

№ по ред	Клиенти	Предмет на продажбите	Стойност	хил. лева в това число по периоди		
				До края на 2009г.	2010 година	След 2010 г.
I.	Сключени договори за реализация		12 294	6 928	2 023	3 343
1	"Струма 1892" АД/"Кумерно Мед" АД гр.Пирдоп	Изработка на Подавател пластинчат (минно оборудване)	69	69	0	0
2	"Струма 1892" АД/"Кумерно Мед" АД гр.Пирдоп	Изработка на резервни части и консумативи за двугодишна работа на Подавател пластинчат	20	20	0	0
3	"Струма 1892" АД /"Пътни строежи 2001" АД/	Изработка на резервни части за Трошачка роторна (минно оборудване)	6	6	0	0
4	"Струма 1892" АД /"Пътни строежи 2001" АД/	Изработка на шина за Трошачка роторна Т320.400 (резервни части за минно оборудване)	6	6	0	0
5	"Струма 1892" АД/GESI 03 SHPK	Изработка на Броня неподвижна от Трошачка конусна ф900	2	2	0	0
6	"Струма 1892" АД/GESI 03 SHPK	Изработка на Броня подвижна от Трошачка конусна ф900	4	4	0	0
7	"Струма 1892" АД/"INTER MACHINEX" ООД	Изработка на Лебедка маневрена к-т с ел.двигател без въже; к-т с морска опаковка	44	44	0	0
8	ALSTOM POWER ROMANIA	Роторен вал на чукова мелница за ТЕЦ - Механична обработка	39	39	0	0
9	DAL MAKINA	Елементи за задвижване на оборудване - Зъбен венец - заварочна к-ция	321	321	0	0
10	DAL MAKINA	Изработка на Лебедка маневрена к-т с ел.двигател без въже; к-т с морска опаковка	74	74	0	0
11	OUTOTEC	Мелница за смилане на руда 8.5 x 9.5 м, проект Tara	949	949	0	0
12	OUTOTEC	Мелница за смилане на руда - Автогенна мелница 8,5 x 8,5 - проект Kevitca	1 114	0	0	1 114
13	OUTOTEC	Мелница за чакъл с гумено покритие - изработване от 2 части - проект Kevitca	1 114	0	0	1 114
14	OUTOTEC	Мелница за чакъл с гумено покритие, проект Kevitca	1 115	0	0	1 115
15	OUTOTEC	Челна стена (дъно на мелница за смилане на руда), проект Aitik	126	126	0	0

№ по ред	Клиенти	Предмет на продажбите	Стойност	в това число по периоди		
				До края на 2009г.	2010 година	След 2010 г.
16	OUTOTEC	Челна стена (дъно на мелница за смилане на руда), проект Aitik	136	136	0	0
17	OUTOTEC	Мелница за смилане на руда 6.5 x 9 м, проект Aitik	436	436	0	0
18	OUTOTEC	Мелница за смилане на руда 6.5 x 9 м, проект Aitik	479	479	0	0
19	OUTOTEC	Мелница за смилане на руда 6.5 x 9 м, проект Aitik	539	539	0	0
20	Siempelkamp Giesserei	Челна стена (дъно на мелница за смилане на руда) - Механична обработка	124	124	0	0
21	Siempelkamp Giesserei	Челна стена (дъно на мелница за смилане на руда) - Механична обработка	126	126	0	0
22	Siempelkamp Giesserei	Шийка за лагуване вход - Механична обработка	76	76	0	0
23	Siempelkamp Giesserei	Шийка за лагуване изход - Механична обработка	83	83	0	0
24	Балканстрой АД	Стоманена конструкция за сграда, част от завод за производство на гипс, гипсокартон и сухи строителни смеси	1 196	1 196	0	0
25	БЕСТТЕХНИКА / Siempelkamp Tensioning Systems GmbH	Изработване на транспортна колничка с товароносимост 45т за АЕЦ, Франция	102	102	0	0
26	Девня Цимент	Ремонт на задвижване на мелница за циментовата промишленост (редуктор)	118	118	0	0
27	ЕЛАЦИТЕ МЕД	Ремонт на дъно на мелница (Челна стена)	20	20	0	0
28	ЕЛАЦИТЕ МЕД	Ремонт на дъно на мелница (Челна стена)	70	70	0	0
29	Aurubis (Кумерно Мед АД)	Резервни части за минната индустрия (предпазно-регулиращо у-во за Трошачка роторна)	4	4	0	0
30	Марин Маринов МСМ	Приспособление за движение на мелница (Бандаж)	112	112	0	0
31	Радомир Метал Индъстрийз АД	Опорна конструкция за леярска пещ (Колона I)	148	148	0	0
32	Радомир Метал Индъстрийз АД	Опорна конструкция за леярска пещ (Колона II)	148	148	0	0
33	Радомир Метал Индъстрийз АД	Части за трошачка за минната индустрия (Траверса м. Алис) - груба механообработка	14	14	0	0
34	Радомир Метал Индъстрийз АД	Части за трошачка за минната индустрия (Траверса г. Алис) - окончателна механообработка	16	16	0	0
35	Радомир Метал Индъстрийз АД	Муфа - окончателна механообработка	29	29	0	0
36	Радомир Метал Индъстрийз АД	Муфа - окончателна механообработка	29	29	0	0

№ по ред	Клиенти	Предмет на продажбите	Стойност	в това число по периоди		
				До края на 2009г.	2010 година	След 2010 г.
37	Радомир Метал Индъстрийз АД	Части за трошачка за минната индустрия (Тяло долно МР800) - окончателна механообработка	31	31	0	0
38	Радомир Метал Индъстрийз АД	Шийка захранваща-окончателна механообработка	3	3	0	0
39	Радомир Метал Индъстрийз АД	Тяло долно м.Алис-ОМО ц.к. 041/08	26	26	0	0
40	СТОМАНА ИНДЪСТРИ	Релса	70	70	0	0
41	СТРУМА 1892 АД	Верига за подавател пластинчат OM51	36	36	0	0
42	СТРУМА 1892 АД / ПК "Агрострой" гр. Велико Търново	Изработка на Трошачка челюстна 400х600 к-т с ел.двигател и ел.табло; к-т с удебелени дробящи плочи	32	32	0	0
43	СТРУМА 1892 АД	Изработка на Трошачка челюстна 600х900 с усилен корпус	79	79	0	0
44	СТРУМА 1892 АД	Изработка на Трошачка роторна 1000х1000 к-т с ел.двигател	86	86	0	0
45	ЕКО ТОК ЕООД	Елементи за руднично укрепване	49	49	0	0
46	STAAL Intermediairs Hagestein b.v.	Барабан (макара) за навиване на въжета към пристанищен кран	5	5	0	0
47	STAAL Intermediairs Hagestein b.v.	Барабан (макара) за навиване на въжета към пристанищен кран	5	5	0	0
48	Solvay Sodi	Сушилен барабан и Гранулатор от инсталация за производство на Тежка сода	841	841	0	0
49	Howden Ventilatoren	Вентилаторни тела за електроцентрали в Германия	2 023	0	2 023	0
II.	Продукция в процес на договаряне		52 674	3 088	16 639	32 947
1	ALSTOM POWER ROMANIA	Енергетика, Генератори - Ротори, лагерни тела и др. механична обработка	38	38	0	0
2	"Струма 1892" АД	Трошачки, мелници, сита за инертни материали	100	100	0	0
3	Радомир Метал Индъстрийз АД	Отливки на трошачки - механична обработка	300	300	0	0
4	Технокороза АД Ловеч	Съоръжения за транспортиране, повдигане на рулони	205	205	0	0
5	Мекамиди, Франция	Направляващи апарати	450	150	300	0
6	Дунарит, Русе	Глави	974	195	779	0
7	Vergnet, Франция	Вятърни генератори за добив на ел. енергия	100	30	70	0
8	ТСИ "АРАТ" - Румъния,	Трошачно-сортировъчна инсталация	447	447	0	0
9	ALSTOM FRANCE	Части за хидро-турбини	800	0	800	0
10	АЕЦ Белене	Проект АЕЦ Белене	37 000	1 623	8 440	26 937

№ по ред	Клиенти	Предмет на продажбите	Стойност	в това число по периоди		
				До края на 2009г.	2010 година	След 2010 г.
11	Outotec	Мелници	6 000	0	3 000	3 000
12	Девня Цимент АД	Оборудване и съоръжения за увеличаване на мощностите за добив и транспорт на клинкер	1 960	0	1 960	0
13	Лифт инженеринг	Мостов кран 350т (товароподемност)	4 300	0	1 290	3 010
Всичко продукция за следващи периоди			64 968	3 088	16 639	32 947

73% от сключените договори са за клиенти извън страната. Останалата част са изделия с инвестиционно предназначение за предприятия от страната.

През 2009г. се осъществяват процеси на непрекъснато договаряне на допълнителна нова продукция, както за текущата година, така и с преход за 2010-та и следващи години. 1/3 от тази продукция е за износ.

Основните показатели, заложиени в актуализирания бизнес-план за 2009 година, са следните:

1. Приходи в размер на 18 971 хил. лева, разпределени по следния начин:

→	Производство на промишлена продукция	17 700 х. лв.
→	Приходи от услуги	120 х. лв.
→	Продажби на неоперативни активи	300 х. лв.
→	Продажби на технологични отпадъци, стружки и бракувани материали за скраб	480 х. лв.
→	Приходи от наеми	120 х. лв.
→	Други приходи	212 х. лв.
→	Финансови приходи	39 х. лв.

2. Разходи в размер на 19 211 хил. лева, разпределени по следния начин:

→	За материали	7 016 х. лв.
→	За външни услуги	2 083 х. лв.
→	Амортизации	2 337 х. лв.
→	За заплати и възнаграждения	6 058 х. лв.
→	За осигуровки	1 052 х. лв.
→	Местни и еднократни данъци и такси	183 х. лв.
→	Други разходи	475 х. лв.
→	Суми с корективен характер	-1 234 х. лв.
→	Финансови разходи (преобладаващо лихви)	1 241 х. лв.

3. Счетоводна загуба в размер на 240 хил. лева.

➤ Корпоративен данък - 0 хил. лева;

➤ **Балансова загуба - 240 хил. лева.**

Загубата се дължи на увеличените амортизации в следствие на извършената преоценка на машини, съоръжения и производствено оборудване.

4. Нормочасове - 234 300.

5. Производителност на основните нормени работници - 126 нормочаса месечно на един основен нормен работник (присъствен).

6. Средногодишната численост на персонала е 430 човека, разпределени по следния начин:

➤ Основни нормени работници - 175 човека;

➤ Непряк производствен персонал: спомагателни работници, кранисти, диспечери, цехови технолози, началник цехове, помощен персонал; оперативно управление на производството; работници по ремонта; контрол на качеството; газово и енергийно стопанство; техническа подготовка на производството - 178 човека;

➤ Управленчески, административно-технически и помощен персонал в дружеството - 42 човека;

➤ Охрана (физическа и противопожарна) - 35 човека.

7. Инвестициите в дълготрайни (нетекущи) активи през 2009 година се планира да бъдат в размер на 2 336 хил. лева и са посочени в долната таблица.

№ по ред	Описание на планираните за 2009 година инвестиции по основни групи	Стойност (хил. лева)
1	Сгради и строителни конструкции	378
2	Машини и производствено оборудване	1 757
3	Измервателна апаратура, свързана с контрол на качеството	5
4	Компютърна техника, принтери, скенери, копирни апарати, кабелни/безжични и оптични връзки	50
5	Съоръжения	110
6	Транспортни средства	16
7	Стопански инвентар и други ДМА	20
8	Придобиване на нематериални дълготрайни активи	0
Инвестиции - общо		2 336

В посочените по-горе инвестиции са включени първоначалните и месечни плащания на лизингови вноски.

8. При заложените по-горе параметри се получава месечен **Технико-икономически минимум (Критична точка на съотношението Приходи-разходи)** в размер на **1 475 хил. лева** (месечно производство на промишлена продукция). Това отговаря на изработени **22 676 нормочаса** за един месец.

Горното означава, че за да бъде на печалба само от производствената си дейност, дружеството трябва да произведе и да продаде промишлена продукция в размер на 20 774 хил. лева за една година, т. е. да бъдат изработени 272 112 нормочаса.

26. Заключение

В заключение следва да се посочи, че финансовите резултати и стойностите на основните показатели на дружеството през първото полугодие на 2009 година се подобряват спрямо отчетените през първото тримесечие. Въпреки това, те са по-ниски от предварително планираните. Причината се корени в по-силното от очакваното негативно влияние на световната икономическа криза.

Бидейки реалисти, следва да посочим, че в резултат на кризата се наблюдават негативни изменения в ключови за производството показатели като изработени нормочасове и натоварване на производствените мощности.

Предвид договорната обезпеченост на предприятието и сроковете за доставка, се очаква икономическите резултати от дейността да се подобрят през последното тримесечие на настоящата година.

гр. Радомир
30.06.2009 година

Директор "Финанси и планиране":

/В. Дрехарски/

Директор "Правно обслужване и връзки с инвеститорите":

/Р. Каменов/

УТВЪРДИЛ,
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР:

/Ал. Меченов/